

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

4 De mutuo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

Explicatur, talem metum probari oportere, qui salutis periculum vel corporis cruciatum contineat, iuxta l. 1. § sequetur, quod meus caus. P. l. v. an timoris, de reg. iur. P. l. ubi pactum, 40. § l. 3. C. de transf. l. 5. § l. 1. § eo. 11. P.

f. l. si quis maior, 41. de transactio.

CAPVT VI.

Vis & effectus transactionis.

Transactione perfecta legitime, irrevocabilis est, repugnante altera parte transigentium ex his quorum interest servari. a Idque, ut sit litium finis. b Quare nec sub pretexto instrumentorum de nouo postea repertorum, ad litem sopitam pertinentium, reuocatur, c quia instrumenta & alia iura partium contraria, secuta transactione tolluntur. d

SCHOLIA.

a c. contingit de transactionib. l. postquam liti. 4. C. de transact. l. cum te transigisse, de transa. C. nec minorem auctoritatem habet transactio quam res iudicata. Idque & conueniens est humane fidei, ut placua seruentur. l. non minorem, 20. C. de transact. l. 1. de pact. P. quare neque lites aut causas legitimis transactionibus finitas, imperiali etiam rescripto resciscitare permittitur. l. causas, 16. de transact. Proinde si quis a transactione perfecta voluerit rescilire alteri iuramento, contra eum, repugnanti duplici modo consultum est. nam habet vel exceptionem, vel datorum repetitionem, si ita sit stipulatus, rata manente transactione: aut si ita stipulatus non sit, habet solam exceptionem. l. cum proponas, 17. de transact. C. Quod si velit indulgere aduersario restitutionem, refundit aduersarius pecuniam ab eo receptam, l. si diuersa pars 14. C. de transact. p. naq. apposita peti poterit ab eo qui noluerit seruare transactionem, si pena apposita sit transactionem seruanti, quod & in ius sit. in l. ubi pactum, 40. C. de transact.

l. fratris, C. de trans. Properandum autem est, ut quanto celerius fieri poterit sopiantur lites & controversie, c. constitutus, de procura. c. finem litibus, & c. fin. de dolo & contuma. c. 2. de re iudic. l. properandum, C. de iudic. vide & alias rationes transactionis recepte, apud nos, lib. 28. Syntag. cap. 3. c. inter monasterium, & c. suborta, de sent. & re iudic. lib. 2. tit. 27. l. sub pretexto, 19. de trans. ubi ponitur exceptio, nisi quis per se vel per alios subtractis instrumentis, quibus veritas argui poterat, decisionem lites extorsisse probeatur. nam si actio tunc superest, replicationis auxilio, doli mali exceptio pacti submonebitur, & si iam actio lites fuisset perempta in transactione per acceptilationem vel stipulationem, actio de dolo intra tempus constitutum poterit exerceri, constitutum vero tempus biennium est, l. optimum, C. de dolo. Jungenda & est alia, sub pretexto, 29. de transactio. C.

d cap. 1. de transactio.

DE MUTVO.

TIT. IIII.

a Conueniri potest titulus si certum petatur in C. lib. 4. tit. 2. de rebus creditis, & si certum petatur & certi conditionem lib. 12. P. tit. 1. Iustiniani Nouel 33. de his qui mutuum dant agricolis, 32. § 34.

CAPVT I.

1 Continuatio ad superiora, & dispositio descendorum cum distinctione contractuum.
2. Re qui contractus celebrantur.

Postulat ordo, ut a simplicibus vel puris pactis, ad conuentiones quæ certâ & definitam compositamque substantiâ habere videntur, trãeamus. Illæ porro vel assumunt proprium aliquod nomen extra commune conuentionis, vel remanent intra fines cuiusdam alterius communis nominis. Vnde quidam cõtractus nominati, quidam innominati dicuntur. a Nominati tractationis, primum ordinè accipient, qui

T s

vel re, vel verbis, vel literis, vel consensu dicuntur contrahi. *b* Alii postea sequentur. **2** Re contrahitur mutuum, commodatum, precarium, depositum, pignus. *c* De quibus pauca ut conveniunt iuri pontificio dicemus, & prius de mutuo. *d*

SCHOLIA.

- a* totum hoc explicat *l. iuris gentium, usque ad §. si ob maleficium, de pact. P.*
b *§. fin. de oblig. apud Iustinianum, l. 1. de actio. P.*
c *toto tit. quib. mod. re contrahit. oblig. lib. 4. institutio. tit. 15. & l. 1. de actio. P.*
d *tractatur de mutuo, in titulo, de rebus creditis, lib. 12. P. tit. 1. & tit. si certum petatur, lib. 4. C. tit. 2. & apud nos, lib. 22. Synagm. c. 2. & 3.*

CAPUT II.

Mutuum quid sit.

Mutuum est traditio rei, ea lege facta, ut alia res pro ea in eadem tamen specie, vel ut Iurisperiti loquuntur, in eodem genere, reddatur. *a* Ideo & mutuum dictum quod id quod tibi datur, de meo tuum fiat, *b* recepturus tamen a te postea rem eiusdem qualitatis, bonitatis, & speciei. *c*

SCHOLIA.

- a* colligitur ex *l. 2. de reb. credit. P. in eodem D* genere dicunt Iurisperiti, pro in eadem specie. Speciem dicentes individuum, & genus speciem. Non autem redditur necessario idem in individuo datum, quāquam possit si expediat debitori, id ipsum reddi, quod tamen deterius non sit factum, si autem res data in eodem ex conventionione individuo, reddenda esset, commodatum diceremus, neque haberemus rationem, num eiusdem bonitatis esset res reddita, dummodo commodatarius argui de dolo & culpa nequeat, dicta *l. 2. de reb. com. vel precarium, vel depositum, vel pignus, vel locatio.* Et si aliud etiam diversi generis seu speciei dari possit, esset alia species con-

A tractus a mutuo, nempe vel permutatio vel emptio. Si vero ita daretur in mutuo, ut nihil pro ea redderetur, esset donatio.

- b* *l. 2. §. appellata, de reb. credit. P.*
c *l. cum quid, 3. eo. tit. de reb. credit.*

CAPUT III.

Quotuplex mutuum.

Mutuum aut sine usuris fit, & proprie mutuum, aut cum usuris, & improprie ita dictum. *a* Item interdum mutuum civile tantum, interdum naturale tantum, interdum naturale & civile simul. Civile tantum est, quoties adhuc numeratio non interuenit, sed tantum eius est spes. *b* Naturale quando interuenit numeratio, & realis datio civili obligationi iungitur. *d*

SCHOLIA.

a *de utroque in cap. consuluit, 10. de usur. Et Nonius Marcellus. Mutuum a fenore, inquit, hoc distat, quod mutuum sine usuris, fenore cum usuris sumitur. Sicut apud Plautum in Aferiaria, nam si mutuo non potero, certum est sumam fenore. unde honestius mutuum est, quod sub amico affectu fiat, tamen usus temporis necessarii, fenore sumere docuit, hac Marcelli.*

b *Civiliter tantum quis mihi obligabitur, quoties spe munerationis, quia mihi chirographas tradit. Et hoc est, quod dictum est in l. 2. §. verbis tantum credimus, de reb. credit. P. Verbis tantum credimus, quodam actu ad obligationem comparandam interposito, veluti stipulatione, quo pertinent tituli de non numerata pecunia lib. 5. tit. 15. C. Si pignoris conventionem numeratio secuta non sit, lib. 8. C. tit. 33. Est & civile, si voluntate mea in des pecuniam, vel filii familias vel servus, nam actio inde acquiritur licet mei nummi non fuerunt. l. 2. §. in mutui datione, de reb. credit. P. l. 2. C. per quas personas nobis obli. acquirir.*

c *Et hoc maxime mutuum facit cum numeratione, & res interuenit, ut ante mutuum non contrahatur. l. qui pecuniam, de reb.*

rebus credi. P. alioquin videtur contra-
ctus innominatus l. naturalis, 3. de pra-
scripta. verb. Pandect.

d l. veluti si chirographi promissionem se-
quatur numeratio, l. obligamur aut re, 5. 2.
de action. & oblig.

CAPVT IIIII.

1 Que mutuo dentur & affinis mutuo.

2 Mutuum interpretatiuum & verum.

Mutuum fit earum rerum, quæ ponde-
re, numero, mensurave constant. **A**ffinis
contractus mutuo, & quodammodo
mutui species est in debiti receptio, soluto
demum in debito per errorem & ignoran-
tiam soluentis, qui accipit veluti ex mutuo,
ad restitutionem per conditionem in-
debiti obligatur. **b**

2 Ita & aliquando mutuum verum, ali-
quando interpretatiuum. Verum, quoties
re ipsa, res consistentes in numero, ponde-
re & mensura ea lege dantur, vt in eadem
specie seu genere, quantitate, qualitate, &
bonitate soluantur, vt diximus. Interpre-
tatiuum, seu præsumtum est, quando sub
velamine emtionis vel alterius contra-
ctus, mutuum tegitur, idque plerumque in
fraudem legis prohibentis vsuras, vt eo
prætextu ex mutuo percipiuntur, tâquam
ex alio contractu. **c**

SCHOLIA.

a veluti in vino, oleo, vitico, pecunia nume-
rata, ere, argento, auro. quas res, aut meti-
endo, aut numerando, aut appendendo, in
hoc damus vt accipientium fiant. Et quã-
doque non eadem res, sed alia eiusdem na-
tura & qualitatis reddantur. §. mutui da-
tio, quibus modis re contrah. obligatio. l. 2.
§. 1. si certum peti. Pandect. l. 1. de actio
Pandect. fit & mutuum aliquando in re **E**
estimata loco pecunia, l. 4. & l. 1. de rebus
credit. P.

b §. is quoque, quib. mo. re contrah. obligat.
titul. de conditio. in debi. lib. 12. Pandect.
tit. 6. l. 1. & 3. C. eo. titul. lib. 4. titul. 5. at-

que ita fieri æquitatis ratio suadet l. hæc
conditio. 66. de conditio. in debi. Pandec-
tis si modo, quod solutum fuerit, sit omni-
no in debitum naturaliter aut civiliter, l.
frater a fratre, 38. & l. Iulianus, 59. de
conditio. in deb. P. & dummodo qui soluit,
ignorauerit se non debere. Nam si, cum
sciret se non debere soluerit, non potest re-
petere solutum, l. 2. de conditio. in deb. P. l. si
per ignorantiam, 6. & l. in debitum 9. C.
eod. tit. quia ita soluens donare videtur. l.
campanus, de operis libertor. P. & donati
non est reuocatio concessa, l. velles nec ne,
C. de reuoca. donatio.

c c. ad nostram, de emtio. & c. significante, p.
illo, de pignoris.

CAPVT V.

Qui mutuum dare possunt, & quibus detur.

In mutui datione oportet dominum es-
se dantem, a ideo nec socius commu-
nem pecuniam inuitis sociis mutuatur. **b** Vt
contra, non contrahitur mutuum, quod
repeti possit cum filiofamilias, **c** cum
alienandi potestatem non habeat; debet
enim mutuata rei in accipientem trans-
ferri dominium, vt etiam suo, non credito-
ris periculo pereat. **e**

SCHOLIA.

a l. 2. §. in mutui datione, de rebus cred. P.
utilitatis tamen causa aliquando rece-
ptum est, vt datum mutuum a non domi-
no, quod ab initio ex ea causa non subsistit,
aliquo casu postea validum efficiatur, vt si
pecunia aliena mutuo data, consumpta fu-
erit ab accipiente, nam post consumptionem,
nascitur tunc conditio. l. nam si fur 13. &
l. non omnis numeratio 19. §. fina. de reb.
cred. P. l. si quis pro eo, 56. §. si nummos a-
lienos, de fideiusso. lib. 46. P. tit. 1. vel si
is, cui aliena res mutuo data est, non pre-
scripserit, l. 15. §. 2. de conditio. in debi. P.
b l. si socius, 16. de reb. credit. P. pro parte ta-
men quam habet in re communi, mutuum
subsistit, dicta l. si socius, & l. nam & si fur,
§. fin. de reb. cred.

- c** l. 1. ad senatuscons. Macedon. lib. 1. 4. P. A terit pacto fieri: c & vt eatenus agatur pro repetitione, quatenus debitor facere tantum possit *d* in reliquo, omnia quæ inferi stipulationibus possunt, eadem & numerationi pecunia apponi possunt: ideo & conditiones. e Quare hinc fit, vt mutui datio, interdum in pendenti sit, & ex post facto confirmetur. Adiciuntur & pactiones circa solutionem mutui faciendam, vel gratuito, g vel cum vsuris, h vel certo loco, i vel de pœna, si non solueretur die constituto. k Natura mutui ex parte ad donationem pertinet, quia gratuitum, l & ex officio amici pendet, m vt ad tempus concedatur debitori, n
- d** l. 1. ad senatuscons. Macedon. lib. 1. 4. P. titu. 6. l. si filius tuus. 6. C. eod. tit. lib. 4. tit. 28. Excipiuntur tamē casus, quibus ex mutuo filios familias factio, nascitur obligatio iure, vt si filius familias pro patre familias vulgo habitus fuerit, l. 3. ad senatus. Mace. P. l. 1. & 2. C. eo. titu. si patris voluntate contraxerit: aut in eam rem pecuniam acceperit, que patris oneribus incumberet, vel si sue potestatis, post mutuum acceptum factus, nonatione facta pro eo fidem non obligauerit, vel aliter agnouerit debitum. l. 2. C. eo. titu. Si iussu patris pecuniam acceperit. l. 4. & 5. §. fin. C. eod. titu. aut si pater mutuum ratum habuerit. l. fin. C. eod. Si filius familias ex alio contractu quam mutui debitor sit. l. 3. C. ad senatusc. Macedo. l. 1. §. is autem solus, eo. titu. in P. Si filius familias sit miles, l. fin. C. eod. titu. & c.
- e** Mutuum ideo dictum, quod de meo tuum fiat, §. mutui datio. quib. mod. re contrah. obliga. apud Iustinia. l. 2. §. appellata, de reb. cred. P. Inde collige, & prodigos, quibus bonis interdictum est, mutuum non contrahere. l. is cui bonis, de verbor. obliga. P. neque furiosos aut mente captos. & c.
- f** Item is cui, quib. modis re contrah. obliga. l. 1. §. is quoque. versi. & ille quidem, de aelio. P. incendium, C. si certum petat. Iure civilis tamen tractata excipitur pecunia, que facit periculum creditoris, donec ad portum peruenerit. l. nihil interest, 4. & l. fœnerator, 6. de nautico fœnore. P. Iure tamen Pontificio hic casus videtur reprobatus, cum suis vsuris, in c. nauiganti, ca. fin. de vsur.

CAPVT VI.

De forma & natura mutui quedam.

Quia natura mutui censetur, vt res in eadem bonitate, specie, & quantitate, & numero restituatur, si non admittitur pactum in mutuo, vt plus quam datum sit, restituatur. b vt minus tamen soluantur, po-

SCHOLIA.

- a l. 3. de reb. cred. P. cum similib. ibi notatis.
- b l. si tibi decem, 7. & l. si vnus, 27. §. si cum decem, de pact. P. l. rogasti, 11. §. penult. de reb. credit. P. l. cum ultra, de non numerata pecunia, lib. 4. C. tit. 30.
- c d. l. si vnus, §. si cum decem, de pact. P. d. l. rogasti, §. pen. de reb. credit.
- d l. si quis crediderit 49. de pact. P.
- e l. omnia que inferi, 7. de reb. cred. P.
- f l. proinde, 8. de reb. cred. exemplum ibi. & in l. si tibi pecuniam, 20. & l. non omnia numeratio, 19. eo. tit.
- g vt in l. cum debitor, in quib. caus. pignus vel hypoib. contrah.
- h l. Scia, l. penult. §. 1. de vsur.
- i l. cum te, si cert. petat. C. l. vinum, eod. tit. in P.
- k l. si creditor, de nouat. P. l. pecunia, de vsuris, P. l. cum allegas, C. eod. tit. l. cum stipulati sumus, de verbor. um obliga. P. Pœnam tamen pro vsuris nemo utiliter supra legitimum modum permissum vsurarum etiam iure civili stipulari poterit, l. pœnam 44. de vsur. lib. 2. 2. P. tit. 1.
- l mutuum dantes nihil inde sperantes, Diui Luce. cap. 6.
- m officium amici etiam gratuitum esse debet l. 1. manda. P.

n §. 1. qui-

n §. 1. quibus modis re contrahitur obligatio sibi. In hoc damus, ut accipientium fiat, & quandoque nobis non eadem res, sed alia eiusdem natura & qualitatis reddantur.

CAPVT VII.

De sine & effectu mutui.

Effectus itaque mutui, iuuare ad tempus proximum. Quare & pro repetitione competit certi conditio: a & ex stipulatu, si interuenit stipulatio. b Repetitur & officio iudicis aliquando extraordinario iudicio, ut si filius familias studiorum causa peregre profectus viaticum suum mutuo dederit. c Et si quis procuratori absentis mutuum pecuniam dederit, non ex mutuo conditio, sed negotiorum gestorum actio dabitur. d Competit autem certi conditio ei, qui suo nomine credidit, vel cuius nomine mutuatum est, e aduersus solum mutuo accipientem, vel eius fideiussorem: f vel aduersus eum, cuius nomine pecunia mutuo sumpta est. g Interdum etiam res mutuo datae ab eo, qui non poterat mutuare, exstantes a domino vincantur, & consumptae condicuntur. h

SCHOLIA.

- a §. 1. quibus mod. re contrah. oblig.
 b in l. si ita, 126. Chrysogonus, de verbor. obligatio. P. ita qui alienam pecuniam credidit, stipulatus sibi reddi, recte agit ex stipulatu. l. 2. C. si certum petat.
 c l. eius qui, 41. §. quod si stipulatus. eo. P.
 d l. cum filius familias, 17. de reb. cred. P.
 e l. certi conditio, 9. §. si nummos, & l. 2. §. in mutui. de reb. cred. P. dicta l. si ita, 126. §. Chrysogonus, de verbor. obligat. l. 2. per quas personas nobis acquiritur. C. Si tamen is, cuius nomine creditum est, non possit agere, datur actio ei, qui eius nomine credidit, l. 3. C. de contrah. & committen. stipul. Si etiam is, cuius nomine creditum est, non habeat ratum, dabitur ei, qui eius nomine credidit, vtilis actio. l. si absentis, 4. C. si

certum petatur. item & credenti alienam pecuniam, non domino, dabitur ex mutuo conditio, si pecunia consumpta sit ab accipiente. l. non vnde, 7. & l. si non. C. si certum petat. Addere his poteris de mutui repetitione, qua diximus, libr. 22. Syntagmat. capit. 1.

- f l. ciuias, 27. de reb. cred. P. l. cum qui, 13. C. si cert. petat.
 g l. 4. C. quod cum eo. qui in alien. potest. est neg. gest. esse dica.
 h l. si filius familias, 14. & l. singularia, 15. cum aliis plerib. de reb. cred. P. l. interdum, 29. de condit. indeb. P.

DE VSVRIS.

a TITVLVS V.

- a Exstat titulus. de vsuris, libr. 5. decretalium. tit. 19. in Sexto. lib. 5. tit. 5. in decret. dist. 47. & alibi de vsuris. lib. 4. C. tit. 32. de vsuris & fructibus & causis, & omnibus accessionibus & mora. lib. 22. P. tit. 1. de nautico fenore. eod. libr. tit. 2. de nauticis vsuris. nouella 106. de fiscalibus vsuris. libr. 10. tit. 7. de vsuris & fructibus legatorum & fideicommissorum, libr. 6. C. tit. 47. de vsuris pupillaribus. lib. 5. C. tit. 56. de vsuris rei iudicata. lib. 7. C. tit. 34. de vsuris supra dupl. non computandis, nouella 138. ne quis mutuanus agricola terram eius teneat: item quam magnas vsuras creditores ab agricolis debeant percipere. nouella 32. de his qui mutuum dant agricolis. nouella 33. ne quis quod agricolis mutuam pecuniam dedit illius terram detineat. & quem vsurarum modum creditores accipere debent ab agricolis nouella 34. de vsura constitutio 2. Nicephori. lib. 1. iuris Orientalis Bonafidei.

CAPVT I.

Continuatio, & de prohibitione vsurarum.

Expedito mutuo gratuito, videamus de fenore seu mutuo, quod cum vsuris fit, & insistamus vsuris, a quas ius civile permittit, b ins pontificium reprobat, c iuxta legem diuinam d & sacrosancta concilia. e Quare & dicimus peccatum esse vsuras accipere: quamuis non peccet, qui necessitate compulsus soluit, ut mutuum pos-